

Kosztolányi Dezső

1885-ben született-1936-ig élt

Nyugat első nemzedékének tagja

L'art pour l'art (művészet a művészetért) -> apolitikus szerzős, szépség költője

Szabadkán született

Csáth Géza (Brenner József) unokatestvére (író volt, főleg novellákat írt)

Budapesti Egyetem bölcsész karán német szakos

Négyesi féle szemináriumba jár, Babitshoz, Juhászhoz hasonlóan

Később velük levelezési kapcsolatban állt

Budapesti Napló munkatársa lett

Adyval felváltva jelentetik meg a címlapon a műveiket (Ady Párizsban van)

1907: Négy fal között (első verseskötete)

Ady kritikával illette ezt a kötetet, Kosztolányit irodalmi írónak nevezte

1908: Boszorkányos esték (elbeszélés kötet)

1910: A szegény kisgyermek panaszai (verseskötet)

A Nyugat tagja, viszont a Holnap című antológiában nem jelentetett meg műveket

Harmos Ilona (színésznő) lett a felesége

Műfordításkötet: Modern költők

További kötetei: Öcsém, Bűbájosok, Tinta

Regényei: Néró, a véres költő

Szabó Dezső karikatúráját mutatja be

- Pacsirta, Arany sárkány

Verseskötetei:

- A bús férfi panaszai
- Meztelenül

Toll című folyóira megkérte, hogy Ady halálának 10. évfordulójára írjon megemlékezést

Ennek címe: Az írástudatlanok árulása

Adyt Kosztolányi szerint méltatlanul túlbecsülik, igazságtalannak tekintik, ezért elfordulnak

Kosztolányitól még a barátai is, csak a fiatal nemzedék hallgat a szavára

Marcus Aurelius arc poétikus vers

Kosztolányi ezzel kívánja a vitát lezárni

Minden nemű messianizmust elítél

Novelláírással foglalkozik

Esti Kornél-novellák: novellafüzér

Összegyűjtött költemények: 1935

Rákos beteg lett, 9 műtéten esett át

Radákovich Mária 1935: kései szerelmi viszony

Ez a kapcsolat ihlette a Szeptemberi áhítat versét

Válni akart, majd inkább ragaszkodott

1936-ban meghalt

Költészete:

Szegény kisgyermek panaszai: 1910

Népszerűséget hoz

Szereplő, alapja: kettő nézőpont valósul meg:

- Gyermek, aki felfedezi a világot
- Felnőtt, aki visszagondol gyermekkorára

Édes Anna

Keletkezési ideje:

- 1926. július 1.-től a Nyugat folytatásokban közölte

Kisregény

Téma:

- Kettős gyilkosság története, ami az embertelenségből, kiszolgáltatottságból adódik
- A mű egy lélektani, analitikus regény
- A cselekmény a kommün bukása után kezdődik, ennek ellenére a regény elsődlegesen nem társadalmi regény
- Kosztolányi a műben önmagát is apolitikusként ábrázolja

Cím:

- Főszereplő neve pozitív töltetű
- Kosztolányi számára a legszebb női magyar név az Anna -> az olvasó szimpátia a főszereplő iránt

Mottó:

- „Rituale Romanum”-> „Halottakért való imádság”
- Ez előre utal a regényzáratra

Hangvétele: patetikus

Regénytér: Budapest, Krisztinaváros, Attila utca

Regényidő:

- Kommün bukásával indul a cselekmény (1919. július 31)
- Anna augusztusban kerül a Vizy családhoz és 8 hónapot szolgál náluk
- A gyilkosság 1920. május 28.-29.-re virradó éjszaka történik
- A tárgyalás novemberben zajlik
- Az ítéletet Karácsony táján hirdetik ki
- A mű 1922 őszén zárul (XX. fejezet párbeszéde)

Szerkezete:

- 1-6. fejezet
 - bemutatja a helyszínt
 - Vizy házaspár jelenik meg
 - Vizyné a tökéletes cselédet akarja megtalálni
 - Vizynét férje megcsalja, egyetlen lányát Piroskát elvesztette
 - Annát Ficsor házmester ajánlja
 - 6. fejezetben Anna megjelenik
 - Annát robotként, gépként kezelik
- 7-14. fejezet:
 - Anna megismerkedik Jancsival, aki kihasználja, teherbe esik, csak tárgyként kezeli a lányt
- 15-18. fejezet:
 - Báthory úr, kéményseprő megkéri Anna kezét, de Vizyné Annának mindent megtiltott
 - Anna konyhakéssel leszúrja Vizy házaspárt
- 19-20. fejezet:
 - Tárgyalás, ahol Anna édesapja is ellene vall, csak Moviszter beszél őszintén, aki elmondja, hogy robotként bántak Annával
 - Anna 15 év fegyházát kapott

A regényre hatással volt Freud munkássága

Az író alig beszélgeti a szereplőket, elsődlegesen Édes Annát

Itt az ösztönöknek és a megérzéseknek van szerepük (pl.: Kámfor szag-kellemetlen érzés)

Szereplők:

- Édes Anna:
 - 19 éves, katolikus, falusi származású lány
 - Otthon édesanyja meghalt, apja újból megházasodott
 - A mostohával nem békélt meg, munkába állt
 - Szereti a gyerekeket, minden feladatot elvégez, ezért viszi Ficsor a Víz családhoz
 - Ficsor távoli rokona, eszköznek tekinti a lányt
 - A Víz család szintén tárgyként kezeli, Vízyné tökéletes cselédet látja benne
 - Anna az embersége feladása révén válik mintacseléddé
 - Vízyné kisajátítja magának, nem engedi, hogy magánélete legyen
 - Alig beszél, iskolázatlan, az érzékenység az ösztönei révén nyilvánul meg
 - Patikárius Jancsi elcsábította, ő is élvezeti cikket látott benne
 - A mű elején Anna egy ép, egészséges lelkű lány volt
 - Anna testének fizikai tünetei jelzik, hogy munkáltatói gépként kezelik, amit a lány nem tud elviselni (Freudi hatás, pl.: hajhullás, fáradékonyság, a szép lány megcsúnyul)
 - A gyilkosságot, hogy miért követte el, Anna sem tudta megindokolni
 - A bíróság 15 év fegyházra ítélte
- Víz Kornél:
 - Miniszteri tanácsos, a mű végén államtitkári kinevezést kap
 - Kislányuk meghalt
 - Munkába menekült, feleségétől elhidegült, szeretőt tart
- Vízyné:
 - Beszűkült boldogtalan élete van, nem tudja feldolgozni a 6 éves kislányuk halálát
 - Élete értelme: tökéletes cseléd megtalálása
- Ficsor:
 - Köpönyegforgató spionkodó házmester
 - Személyes boldogulása motiválja
- Moviszter doktor:
 - Író narrátora, szócsöve
 - Átlátja az emberi viszonyokat
 - Felismeri, hogy Annából gépet csináltak, az lesz a kettős gyilkosság indítéka
 - A politikai hitványságról beszél
 - A gyilkoságnál szerinte nagyobb bűn is létezik az embertelenség